

Sygn. akt I CSK 2012/22

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ewa Stefańska

w sprawie z powództwa A. S.

przeciwko D. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 czerwca 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) I Wydział Cywilny

z dnia 20 lipca 2021 r., sygn. akt I AGa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

**2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 8 100 zł
(osiem tysięcy sto) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 20 lipca 2021 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda A. S. od wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z 23 listopada 2020 r., w sprawie przeciwko D. M, o zapłatę.

Powód wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji w części i domagał się, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., uchylenia tego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania, ewentualnie orzeczenia co do istoty sprawy.

W odpowiedzi pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako przesłankę wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący wskazał na „oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na fakt, iż w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne, a nadto istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów”. Nie została więc sprecyzowana konkretna przesłanka, która miałaby uzasadniać przyjęcie skargi, lecz pełnomocnik strony stworzył z trzech

przesłanek ustawowych swoisty konglomerat, który nie wskazuje, dlaczego skarga miałaby zostać rozpoznana merytorycznie. Natomiast w uzasadnieniu wniosku skarżący wskazał, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a także występuje istotne zagadnienie prawne.

Skarżący nie wyjaśnił, na czym miałyby polegać potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, albowiem nie przytoczył orzecznictwa sądów, które miałyby być rozbieżne. W uzasadnieniu wniosku przytoczył w szczególności postanowienie Sądu Najwyższego z 10 sierpnia 2018 r., III CZP 17/18, którym zagadnienie "czy dopuszczalne jest zastrzeżenie kary umownej na wypadek odstąpienia od umowy z powodu niewykonania (zwłoki w spełnieniu) przez jedną z jej stron zobowiązania o charakterze pieniężnym?" zostało przekazane do rozpoznania składowi poszerzonemu. Następnie Sąd Najwyższy podjął uchwałę z 20 listopada 2019 r., III CZP 3/19. Dlatego należy uznać, że przesłanka określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie występuje w tej sprawie. Jedynie ubocznie trzeba wyjaśnić, że powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (postanowienie SN z 20 stycznia 2022 r., I CSK 790/22). W przedmiotowej sprawie brak jest takiego wyводу.

Odwołując się do drugiej z przesłanek zaznaczyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania

oraz uzasadnienia występowania w sprawie (postanowienie SN z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, postanowienie SN z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, postanowienie SN z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, postanowienie SN z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, postanowienie SN z 26 września 2005 r., II PK 98/05, postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18). Tymczasem analiza przedmiotowej skargi prowadzi do wniosku, że powyższa przesłanka nie została wykazana.

W skardze kasacyjnej jako istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powołano pytanie: „czy kara umowna może zostać skutecznie zastrzeżona na wypadek odstąpienia od kontraktu przez jedną ze stron wskutek okoliczności, za które odpowiada druga strona, czy postanowienie to będzie skuteczna, gdy konkretną jego przyczyną będzie opóźnienie w terminowym uiszczaniu rat, a stosunek prawny kształtujący karę umowną powstał przed dniem podjęcia uchwały w sprawie III CZP 3/19 ?”. Skarżący nie wykazał, że sformułowane przez niego zagadnienie prawne jest istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, zaś jego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Zagadnienie to ma charakter kazuistyczny, a samo zagadnienie prawne zostało wyjaśnione w orzecznictwie.

Jako trzecią przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi do rozpoznania, skarżący wskazał jej oczywistą zasadność.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie SN z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49; postanowienie SN z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75; postanowienie SN z 26

kwietnia 2006 r., II CZ 28/06). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (postanowienie SN z 8 października 2015 r., IV CSK 189/15). Oceniając wynikającą z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłankę oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy dostrzec, że ma ona charakter wyjątkowy. W konsekwencji, w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że oczywista zasadność skargi powinna dać się stwierdzić „na pierwszy rzut oka”, bez zbytniego wgłębiania się w sprawę (postanowienie SN z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07). Tymczasem w analizowanej skardze kasacyjnej istnienia tej przesłanki nie wykazano, gdyż skarżący ograniczył się do odwołania do zarzutów podniesionych w skardze.

W sprawie nie zachodzi nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę – w granicach zaskarżenia – z urzędu (art.398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., z uwzględnieniem § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).